

Oponentský posudek k rigorózní práci Mgr. Hany Skálové: Znaky tísně v dětské kresbě – potřebná znalost pro učitele výtvarné výchovy.

Oponentka: Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.

Obsahová stránka práce:

Mgr. Hana Skálová si vybrala téma, které osobně považuje za naléhavé. Její vizí je vytvoření tzv. *záchranné sítě* z pedagogů (str. 7), kteří budou proškoleni v diagnostice dětské kresby, konkrétně v diagnostice kresby rodiny a pomocí této techniky budou „zachytávat“ děti, žáky v emoční tísní (dále také trpící stresem, fyzickým, psychickým strádáním, syndromem CAN, atd.). Přičemž pedagogy se myslí učitelé výtvarné výchovy obecně, vyučující na I. st. ZŠ, vyučující v MŠ a vychovatelky v družině. Víze je to velkolepá, k jejímu naplnění si autorka stanovila tento „výzkumný“ cíl: přidělit učitelům kompetenci (vyhledat v literatuře „...zda již nějaký autor přišel s možností předat učitelům výtvarné výchovy kompetenci k diagnostické práci prostřednictvím kreseb dětí...“ str. 8). Tomuto cíli je podřízena značná část práce (str. 11 – 117). Autorka zde vychází z nešťastného předpokladu, že učitelům má být přidělena kompetence diagnostikovat dětskou kresbu, konkrétně kresbu rodiny. Je s podivem, že autorka po prostudování takového množství literatury (*zhruba 80 titulů*, str. 59) nezhodnotila možnost, že obecněji formulovaná kompetence – oprávnění/povinnost - sledovat, co a jak žák prožívá, jak se jeho prožívání odráží ve výuce a ve školních a mimoškolních vztazích je v podstatě učitelům svěřena (viz autorkou nastudovaná lit. v kap. 2, dále např. RVP, personální a sociální kompetence). Přičemž diagnostika dětské kresby (kresba rodiny) je pouze jedním z mnoha nástrojů, zacházejících s výtvarnou formou, jak je možné sledovat, zda je dítě ve stresu, tísní, apod. Dále, kdyby učitelům nebyla svěřena kompetence diagnostikovat obecně řečeno „osobní prostor žáka“ (viz např. str. 15 výpisky z příspěvku Dvořákové), zjevně by nebyla, autorkou studovaná literatura učitelům běžně přístupná. Z tohoto vyplývá, že problém nespočívá v přidělení kompetence učitelům, ale ochoty se této kompetence se vši zodpovědností ujmout – být v tomto ohledu vzdělaný, kompetenci získat, učit se určitým dovednostem a znalostem (viz str. 18 – 19 práce). Zde, v tomto místě bych autorce navrhovala začít výzkum a zabývat se, jak tuto kompetenci vybraní učitelé naplňují/nenaplňují, jakými způsoby, metodami, jaká si stanovují kritéria, jaké problémy jsou s uplatňováním takové kompetence spjaté, atd. Autorka se tohoto úkolu částečně dotýká v kap. 10 (str. 190 – 217). Analýza konkrétních empirických dat by jistě měla větší význam a byla by pro obor a mezioborovou diskuzi přínosem. Autorka vynaložila značné úsilí při studování odborné literatury, zdá se mi ale, že už jí nezbyly síly získané informace hlouběji analyzovat a vyvodit z nastudovaného relevantní závěr.

Formální stránka práce:

Text práce je z velké části poskládán z výpisků z literatury a autorčiných poznámek, které autorka pokládá za analýzu dokumentů. Práce jako celek nemá esejistický charakter, což je u rigorózních prací obvyklý požadavek. Práce postrádá výzkum, autorka neuvádí pojetí výzkumu, nestanovuje design výzkumu, neformuluje výzkumné otázky. Výzkumný cíl, který si klade v úvodu práce, pokrývá pouze dílčí část tématu, neformuluje ani necharakterizuje metody sběru a analýzy dat.

Autorka se neřídí pravidly bibliografické normy. V seznamu literatury chybí povinné údaje: ISBN, (viz např.: <https://sites.google.com/site/novaiso690/> „STANDARDNÍ ČÍSLA - Je-li dokumentu přiděleno mezinárodní standardní číslo, nebo jiný mezinárodní identifikátor, musí být v citaci uvedeno. ISSN (International Standard Serial Number) pro seriály, časopisy. Příklad 68 *Kybernetika*. Praha: Ústav teorie informace a automatizace AV ČR, 1965-. ISSN 0023-5954.); internetové zdroje jsou neúplné. Viz také <http://www.boldis.cz/citace/citace1.pdf>

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že práce nesplňuje standardní požadavky na rigorózní práci. Osobně bych autorce doporučovala práci přepracovat. Je otázka, zda je možné práci v takovém stavu obhájit, toto rozhodnutí musí učinit obhajovací komise.

V Praze dne 26. 1. 2012

Lucie Jakubcová Hajdušková, Ph.D.